

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τα γράμματα της Στήλης Α και δίπλα στο καθένα από αυτά τον αριθμό της πρότασης από τη Στήλη Β που αντιστοιχεί σωστά.

Στήλη Α	Στήλη Β
α. Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ, 1923)	1. Ιδρύθηκε με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης. 2. Ανήγειρε ξύλινα παραπήγματα για την προσωρινή στέγαση των προσφύγων.
β. Πατριαρχική Επιτροπή (1918)	3. Ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της ΚΤΕ.
γ. Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων (1922)	4. Ιδρύθηκε με βάση τη Συμφωνία της Άγκυρας.
δ. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής (1923)	5. Είχε σκοπό να οργανώσει τον επαναπατρισμό των εκτοπισμένων.

Μονάδες 8

A.1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- Εθνικές γαίες
- Φεντερασιόν
- Ομάδα των Ιαπώνων

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Ποιες ήταν οι συνέπειες των Βαλκανικών Πολέμων για την εθνική οικονομία;

Μονάδες 15

A.2.2. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων μετά τη Μικρασιατική καταστροφή στον τομέα της βιομηχανίας;

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Επισημαίνοντας χωρία των παρακάτω κειμένων και αξιοποιώντας τις ιστορικές γνώσεις σας, να εξηγήσετε τις συνθήκες ανάδειξης της «νέας γενιάς» μετά την παρακμή των ξενικών κομμάτων και τα αιτήματα που αυτή προέβαλε.

Μονάδες 25

Κείμενο Α΄

Περί το τέλος της βασιλείας του Όθωνος θα εμφανισθούν αι νέαι πολιτικάί δυνάμεις, προερχόμεναι εκ της μετεπαναστατικής γενεάς, η οποία, εμποτισμένη με τας εξελισσομένας εις την Ευρώπην φιλελευθέρας ιδέας, θα αναλάβη το έργον της ολοκληρώσεως της Δημοκρατίας. Αι δυνάμεις αυτάί θα επιτύχουν και την έξωσιν του Όθωνος (...).

.....

.....

Ο ελληνικός λαός, υπό την ηγεσίαν της μεταπελευθερωτικής γενεάς, διεξεδίκει αποφασιστικώς την πλήρη ανεξαρτησίαν του. Οι επί κεφαλής της Επαναστάσεως του 1862 ήσαν νέοι επηρεασμένοι βαθύτατα από τας φιλελευθέρας ιδέας. Εξ άλλου κατά την διαρρεύσαν τριακονταετίαν, η πληθυσμική σύνθεσις της Ελλάδος είχε υποστή τοιαύτην εξέλιξιν (...) ώστε υφίσταντο, πλέον, νέα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά δεδομένα. Ακόμη και η αναλογία μεταξύ πληθυσμού της υπαίθρου και αστικών κέντρων είχε ουσιωδώς μεταβληθή εις βάρος του πρώτου. Τέλος, είχαν αρχίσει να διαμορφούνται ηγετική τάξις, τελείως διάφορος της προελθούσης εκ του αγώνος της ανεξαρτησίας.

Γρηγόριος Δαφνής, *Τα ελληνικά πολιτικά κόμματα, 1821-1961*, σσ. 54 και 59.

Κείμενο Β΄

Μετά το τέλος του Κριμαϊκού Πολέμου (...), το αντιδυναστικό ρεύμα δυνάμωσε, για να κορυφωθεί κατά την τριετία 1859-1862. Με αφορμή διώξεις εναντίον φιλελεύθερων διανοουμένων, όπως ο Αλεξ. Σούτσος (Φεβρουάριος 1859), και με ενεργό συμμετοχή της «χρυσής» φοιτητικής νεολαίας της εποχής (...) η αντιπολίτευση κατά του Όθωνα γενικεύτηκε, παρασέρνοντας μια πλειάδα ετερογενών πολιτικών και στρατιωτικών στοιχείων που, για διαφορετικούς λόγους, επιζητούσαν την απομάκρυνση της δυναστείας.

Νίκος Κ. Αλιβιζάτος, *Εισαγωγή στην ελληνική συνταγματική ιστορία*, σ. 71.

ΘΕΜΑ Β2

Επισημαίνοντας χωρία του παρακάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές γνώσεις σας, να εξηγήσετε τις απόψεις του Ε. Βενιζέλου σχετικά με την πολιτική του βασιλιά Κωνσταντίνου το 1915-1916.

Μονάδες 25

Κείμενο

Ομιλία του Ελευθερίου Βενιζέλου

προς τον αθηναϊκό λαό, 14 Αυγούστου 1916:

Συνιστώ προς υμάς να συγκροτήσετε ολιγομελή αντιπροσωπείαν (...) η οποία, παρουσιαζομένη προς την Α. Μεγαλειότητα, να είπη προς Αυτόν ταύτα περίπου:

Βασιλεύ!

Έγινες θύμα ανθρώπων, οι οποίοι (...) δεν edίστασαν να καπηλευθούν την προς το Στέμμα ευλάβειαν και την προς το πρόσωπόν Σου αγάπην του Λαού (...).

Έγινες θύμα των στρατιωτικών συμβούλων Σου, οι οποίοι με την στενότητα της στρατιωτικής των αντιλήψεως και με τον πόθον της εγκαθιδρύσεως μιας απολυταρχίας, η οποία θα καθίστα αυτούς ουσιαστικώς κυρίους της καταστάσεως, σ' έπεισαν ότι η Γερμανία θα εξέλθη νικήτρια εκ του Ευρωπαϊκού πολέμου.

Έγινες τέλος θύμα της ιδικής Σου φυσικής άλλως τε και ανθρωπίνης αδυναμίας. Συνειθισμένος να θαυμάζης παν ό,τι Γερμανικόν, εκπεπληγμένος ενώπιον της απαραμίλλου στρατιωτικής και άλλης παντοδαπής Γερμανικής οργανώσεως, δεν είστευσες μόνον εις την Γερμανικήν νίκην, αλλά και ηυχήθης αυτήν, ελπίζων να δυνηθής μετ' αυτήν να συγκεντρώσης εις χείρας Σου όλην την κυβερνητικήν εξουσίαν και να θέσης ουσιαστικώς κατά μέρος το ελεύθερον πολίτευμά μας.

Στ. Στεφάνου (επιμ.), *Τα κείμενα του Ελευθερίου Βενιζέλου*, τόμος Β', σ. 227

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. α. → 3, β. → 5, γ. → 2, δ. → 1

A.1.2.

Εθνικές γαίες: Ήταν οι ακίνητες, οι κτηματικές ιδιοκτησίες των Οθωμανών στις περιοχές που περιήλθαν στον έλεγχο του ελληνικού κράτους. Η γη αυτή ανήκε είτε στο Οθωμανικό δημόσιο είτε σε μουσουλμανικό ιδρύματα είτε σε ιδιώτες, ως ιδιοκτησία ή ως δικαίωμα νομής (εκμετάλλευσης). Οι περιουσίες αυτές περιήλθαν στην κυριότητα του ελληνικού κράτους «επαναστατικώ δικαίω». Για τις ελληνικές επαναστατικές κυβερνήσεις αποτέλεσαν το πρώτο και ουσιαστικά το μόνο κεφάλαιο στη διάρκεια του πολέμου, γι' αυτό και χρησιμοποιήθηκαν ως υποθήκη για τη σύναψη δανείων ή ως μέσα εξασφάλισης εσόδων, μέσω της εκποίησης τους. Η έκτασή τους υπολογίζεται χονδρικά σε 4.000.000 έως 5.000.000 στρέμματα.

Φεντερασιόν: Μεγάλη πολυεθνική εργατική οργάνωση της Θεσσαλονίκης με πρωτεργάτες σοσιαλιστές από την ανοιχτή σε νέες ιδέες εβραϊκή κοινότητα της πόλης, η οποία αποτέλεσε σημαντικό δίαυλο για τη διάδοση της σοσιαλιστικής και εργατικής ιδεολογίας στην Ελλάδα. Η Φεντερασιόν ιδρύθηκε μετά το τέλος των βαλκανικών πολέμων και την ενσωμάτωση της Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα.

Ομάδα των Ιαπώνων: Το μοναδικό νέο πολιτικό στοιχείο έως το 1909 ήταν η εμφάνιση της κοινοβουλευτικής ομάδας των Ιαπώνων, πολιτικού μορφώματος υπό του Δημ. Γούναρη, που ιδρύθηκε το 1906. Επίκεντρο της κριτικής του ήταν η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις εξελίξεις της κοινωνίας. Η ομάδα δεν μπόρεσε να επιβιώσει και διαλύθηκε το 1908.

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. «Το κόστος των βαλκανικών πολέμων ... το καλοκαίρι του 1914. Ο Α' παγκόσμιος πόλεμος» σελίδα 51, σχολικό βιβλίο.

A.2.2. «Η άφιξη των προσφύγων αναζωογόνησε και τη βιομηχανία ... ετοιμών ενδυμάτων», σελίδες 170 – 171, σχολικό βιβλίο.

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Από το τέλος του Κριμαϊκού πολέμου και εξής τα ξενικά κόμματα παρακμάζουν καθώς οι ηγετικές προσωπικότητες των ιδρυτών τους, που είχαν βιώσει διαφορετικές νοοτροπίες, απόψεις και ιδανικά κατά τη διάρκεια της Επανάστασης, δεν έχουν πλέον λόγο πολιτικής ύπαρξης, εφόσον δε μπορούν να ανταποκριθούν στις ραγδαίες πολιτικές, οικονομικές- τεχνικές και κοινωνικές μεταβολές. Τη θέση τους κατακτά μια «Νέα γενιά» ανθρώπων που αποσκοπεί να καταλάβει έναν ηγετικό ρόλο τελείως διαφορετικό από αυτόν της προεπαναστατικής περιόδου. Για τη Νέα γενιά η Επανάσταση αποτελούσε παρελθόν καθώς νέες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες αρχίζουν να επικρατούν στη χώρα.

Συγκεκριμένα:

- Η νέα γενιά «εμποτισμένη» από τις νέες φιλελεύθερες ιδέες της Ευρώπης επιτίθεται στους παλαιότερους πολιτικούς, στην παλαιά ολιγαρχία, την Αντιβασιλεία και τον Όθωνα και επιθυμεί να διεκδικήσει δυναμικά την πλήρη ανεξαρτησία του προχωρώντας σε μια πολιτειακή αναδιάρθρωση που θα επιφέρει την ολοκλήρωση της Δημοκρατίας

- Η αστικοποίηση έχει προωθηθεί σημαντικά, η ύπαιθρος αρχίζει να ερημώνει με αποτέλεσμα οι άνθρωποι να βρίσκονται πιο κοντά στα κέντρα λήψης αποφάσεων και να έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα ενημέρωσης για τις εξελίξεις. Εκεί, στις μεγάλες πόλεις συντελούνται πλέον οι νέες κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές μεταβολές, οι ρυθμοί ανάπτυξης είναι πρωτόγνωροι και γι' αυτό διαμορφώνουν μια εκ θεμελίων διαφορετική αντίληψη για τη ζωή.
- Η γρήγορη διάδοση της παιδείας και η μείωση των αναλφάβητων στον ανδρικό πληθυσμό προκάλεσε την αύξηση των απαιτήσεων των ανθρώπων της εποχής. Ακόμη και οι ημιμαθείς άρχισαν να επικρίνουν τις δυσλειτουργίες του κράτους και την καθυστέρηση της ανάπτυξης σε σχέση με τις χώρες της Δύσης, ενώ εντάθηκε η επιθυμία για συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα.
- Είναι φανερό ότι η νέα γενιά δεν είχε τις εμπειρίες της προηγούμενης (τουρκοκρατία, επανάσταση, αντιβασιλεία, βοήθεια των Δυνάμεων στις δύσκολες στιγμές) και αποστασιοποιήθηκε από τις αντιπαραθέσεις που κυριαρχούσαν στην προηγούμενη γενιά και από τα κόμματα που τις εξέφραζαν.

Μέσα από τις κοινωνικές συνθήκες που επικρατούσαν κατά τη δεκαετία του 1850 έγινε φανερή μια συνολική δυσαρέσκεια του λαού εναντίον του υπάρχοντος πολιτικού συστήματος και με αφορμή τη γενικότερη οικονομική δυσπραγία διατυπώθηκε μια σειρά αιτημάτων όπως ελεύθερες εκλογές, φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο την ελάφρυνση των αγροτών, κρατικές επενδύσεις σε έργα υποδομής, ίδρυση αγροτικών τραπεζών, απλούστερη διοίκηση. Οι κύριοι εκφραστές των αιτημάτων αυτών ήταν:

1. Αντιπολιτευτικοί όμιλοι
2. Αξιοματικοί και στρατιωτικοί
3. άτομα ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων
4. ετερογενείς πολιτικοί
5. Φιλελεύθεροι διανοούμενοι, όπως ο Αλ. Σούτσος

6. Φοιτητική νεολαία και άνεργοι απόφοιτοι πανεπιστημίου

→Κύριος εκφραστής και συντονιστής της νέας γενιάς και των αιτημάτων της υπήρξε ο Αλέξ. Κουμουνδούρος. Πολλοί από τους υποστηρικτές των Φιλελεύθερων αυτών ιδεών – όπως ο Αλέξ. Σούτσος- υπέστησαν διώξεις από το υπάρχον πολιτικό σύστημα (Όθωνας και Αντιβασιλεία). Τελικά οι προσπάθειες μεταρρύθμισης ευωδόθηκαν με την έξωση του Όθωνα στις 12 Οκτωβρίου του 1862 και την έναρξη συζητήσεων για σύσταση νέας Εθνοσυνέλευσης (Σύνταγμα 1864).

ΘΕΜΑ Β2

Με αφορμή τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ο βασιλιάς Κων/νος και ο Βενιζέλος εκφράστηκαν διαφορετικά ως προς τη σκοπιμότητα ή μη της συμμετοχής της Ελλάδας στον πόλεμο. Ο Βασιλιάς και το Γενικό Επιτελείο υποστηρίζει την ουδετερότητα της Ελλάδας τασσόμενος ουσιαστικά στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων και ειδικά της Γερμανίας. Μέσα σε ένα κλίμα διαφωνιών και εντάσεων, βίας και φανατισμού, ο Βενιζέλος με ομιλία του προς τον Αθηναϊκό λαό (14 Αυγούστου 1916), εκφράζει τη διαφωνία του με τη στάση του Παλατιού και καλεί τον Ελληνικό λαό να τον ακολουθήσει.

Μέσα από το κείμενο προβάλλονται άμεσα οι απόψεις του τόσο για τον ίδιο τι Βασιλιά όσο και για τους συμβούλους του. Συμβουλεύει τον Ελληνικό λαό να συστήσει αντιπροσωπεία και να προβάλλει στο Παλάτι τις εξής θέσεις:

- Ο Βασιλιάς παραπλανήθηκε από τους συμβούλους του και από μία μερίδα στρατιωτικών οι οποίοι δεν δίστασαν «να καπηλευθούν» το Στέμμα και την αγάπη του λαού προς το πρόσωπό του.
- Δεδομένης της κυριαρχίας της Αγγλίας στην Ανατολική Μεσόγειο και της επιθυμίας των στρατιωτικών κύκλων να εγκαθιδρύσουν απολυταρχικό καθεστώς, έπεισαν το Βασιλιά ότι «η Γερμανία θε εξέλθει νικήτρια εκ του Ευρωπαϊκού πολέμου»
- Ο Βασιλιάς έχει υποπέσει θύμα της αδυναμίας του να θαυμάζει το γερμανικό πνεύμα , τη στρατιωτική οργάνωση της Γερμανίας επηρεασμένος από τους στενούς οικογενειακούς δεσμούς του με τη Γερμανία. Μάλιστα, ο βασιλιάς είχε

αναπτύξει μυστική διπλωματία, εν αγνοία της κυβέρνησης, καταφεύγοντας ακόμη και σε παράνομα μέσα (π.χ. παράδοση απόρριτων διπλωματικών εγγράφων σε γερμανούς)

- Επιπλέον, επιθυμούσε διακαώς τη νίκη της Γερμανίας ώστε μέσω αυτής να ισχυροποιήσει τη βασιλική εξουσία υπονομεύοντας την απρόσκοπτη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, «ελπίζων να δυνηθής... το ελεύθερον πολίτευμά μας»

Στον αντίποδα των απόψεων του βασιλιά βρίσκονται οι απόψεις του Βενιζέλου. Αυτός τασσόταν υπέρ της συμμετοχής στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ, προσδοκώντας εδαφικά οφέλη για την Ελλάδα και πραγμάτωση του οράματος της Μεγάλης Ιδέας. Οι δύο πολιτικοί άνδρες συγκρούστηκαν με αποκορύφωμα τις δύο παραιτήσεις του Βενιζέλου, το κίνημα της Εθνικής Άμυνας και τον εθνικό διχασμό γενικότερα.

Τα θέματα επιμελήθηκαν τα φροντιστήρια

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» Φλωρόπουλου.

Ευαγγέλου Μ. – Χόνδρου Α.